

BOLNISNICE NA BOJIŠCIH so vedno začasna stvar, čestokrat v stiski za zdravnike, bolničarke in opremo. Ameriška armada skrbi, da je za naše bolne in ranjene vojake čimmanj takih nedostatkov. Gornje je slika iz ameriške zasilne vojaške bolnice na bojišču naše pete armade v Italiji. Ranjence, ki so za rešitev življenja nujno potrebni operacije, operirajo takoj in jih nato odpeljejo v bolnišnico, ki je nekje daleč zadaj na varnem kraju.

Igra s Petrom II. za obvarovanje monarhije

MLADEMU FANTU DEKLE VEČ KAKOR TRON. ANGLEŽI BILI PRIPRAVLJENI ŽRTVOVATI ZAMEJNO VLADO, DA BI OHRANILI PRESTOL MLADEMU KRALJU. — LJUDSTVO SE UPIRA

Ko je Winston Churchill s svečano izjavo poudaril, da stari jugoslovanski Peter in grški George vse v njuni moči v borbi za osvoboditev njunih dežel, in da bosta prišla nazaj na njuna prestola, je ameriški in kanadski tisk objavil to vest kar tja-vendan. A v Grčiji in v Jugoslaviji so bili vznemirjeni. Takoj v prvi minuti, ko so jima postala tla vroča pod nogami, sta pobegnila. Čemu bi sedaj kar naenkrat v zamejstvu izgledala za junaka, ki naj gresta nazaj na tron v senci bajonetov zavezniških čke, ki znašajo na milijarde.

Churchill se ukani!
Ne Grki, ne Jugoslovani, iz-
vzemši Srbóv, se niso ogreli za Churchillovo zagotovilo. Bilo je naobratno. Podžgal je demokratične elemente, ki se jih sedaj tudi v demokratičnih deželah naziva vse skupaj za komunistične, da so začeli boj tudi proti usiljevanju domače reakcije, ne samo proti invazijski armadi. V svoji nalogi so uspeli.

V Jugoslaviji bi se Churchillu laglje posrečilo ohraniti monarhijo — in ni še rečeno, da se mu je ne bo — ako bi bil Peter manj razvajan in če bi že kaj skušil v življenju.

Ko so v Jugoslavijo udri Nemci, so ga ministri zbudili, pozvali v letalo in ga odpeljali na varno v Palestino. Od tam v London.

Tam so mu ustvarili dvor, in ta list je vedno poudarjal, da stane Petrova brezpomembna služba jugoslovanske garače, ali pa ameriške in angleške, če mu naša in angleška vlada posujeta, več, kot pa plačujemo Rooseveltu, ki je vsekakor eden izmed najodgovornejših državnikov na svetu, in mogoče za bodočnost sveta najvažnejša osebnost.

Jugoslavija naj bo monarhija! Vzlic vsemu temu pa je angleški torijem na tem, da ohrani-

jo Jugoslavijo za stare razmere in za dinastijo.

A v tem slučaju je šlo vse tako, da so jo srbski državniki zavezali in potem šli s svojimi predpotopnimi nazori še v večje pomote. Kralj Peter, ki je na vso moč razvajan fant, zdrav in močan, star nekaj nad dvajset let, s polnimi žepi denarja, pa je uradno "vladar", ki ga priznavata angleška in ameriška vlada, in tudi sovjetska. To so seveda navidezne stvari, a v bistvu so take: Angleška vlada ga hoče nazaj na tron, sovjetska vlada ne, ali pa le pod svojimi pogoji, ameriški vladi pa je Jugoslavija zadeva, za katero se ni vredno brigati.

Torej je šla glavna tekma glede bodoče oblike v Jugoslaviji le med Anglijo in Rusijo. Srbski monarhisti so si dobili Dražo Mihajloviča in ga dramatisirali, kakor junake v operah. To je dalo Moskvi nauk, da lahko pod-

(Nadaljevanje na 4. strani.)

"Srečno Novo leto" je za milijone le upanje, da ga nekoč res dožive

Za nešteto ljudi je praznik novega leta že petič samo žalosten spomin na trpljenje, ki so ga prestali v tej vojni, in tiho upanje, da bo staro voščilo "srečno in veselo novo leto" nekoč tudi zanje kaj pomenilo.

Ničesar si ne žele bolj kot da bi klanje prenehalo in da bi "v potu svojega obraza" spet v miru delali za svoj vsakdanji kruh.

Sedanja vojna je posebno v Evropi povzročila neizmerno gorja. Na milijone očetov in sinov iz okupiranih dežel gara v nemškem zasužnjenu. Kje so jim žene, otroci, sestre in bratje — kje so njihove zaročenke? Kmetije oropane živine in pridelkov, požgane vasi, ječe polne — sama brutalnost vse-naokrog!

Dokler ima človek obilno hrane in je trikrat na dan, živi na toplem in se giblje pri svojih opravkih brez strahu, si težko predstavlja, kaj vse morajo pretrpeti ljudje, ki so jih "nadljudje" obsodili v grozne muke, in ene v naglo, druge v počasno smrt.

Kdaj vse to miče?

Prerokovali so, in mnogi verjeli, ali saj močno upali, da bo vojne v Evropi konec pred tem novim letom. A sedaj, ko smo na njegovem pragu, vidimo, da bo vojna v letu, v katerega prehajamo, še večja in silnejša kot pa je bila v tem, ki je zatoniło.

A nekega dne je bo konec, toda ne njenih strašnih posledic. Te bodo narodi čutili skozi ne samo eno ali dve generaciji.

In ko ni še niti ta vojna končana, že se razpravlja o tretji svetovni vojni.

Ako ljudstva hočejo, bodo to vojno končala tako, da ne bo več vzroka za tretjo. Socialisti jim dopovedujejo, da dokler bodo vzroki za vojne, so lepo zveneče obljube državnikov le prazne besede in pa mamljiva zavajanja, zato da se z njimi narode odvrne misliti tako, da bi bilo njim v korist. Naj bo ta vojna človeštvu nauk, da če si hoče odvreči barbarizem s svojih ramen, se mora odločiti za preureditev vsega svojega družabnega sistema na temelju vzajemnosti. In kadar to stori, si bo lahko res voščilo "srečno in veselo novo leto!"

Zborovanje SANSa in shod s programom

Slovenskemu občinstvu v Ameriki je bilo že uradno poročano, da je sklicano zborovanje Slovenskega ameriškega narodnega sveta, ki se bo pričelo drugo soboto meseca januarja v Chicagu, Ill. Kot znano, je to organizacija, ki jo je ustanovil Slovenski narodni kongres, vršec se 5. in 6. decembra 1942 v Clevelandu, O., v svrhu osvoboditve stare domovine ter politične pomoči slovenskega naroda sploh. In kot znano nadalje, je kongres določil za tako akcijo potreben program ter izvolil odbor za vodstvo SANSa in izvajanje omenjenega programa. Vodstvo sestoji iz izvršnega in

širšega ter častnega odbora in ti oboji imajo skupna zborovanja po potrebi.

Na soboto dne 8. januarja 1944 je torej sklicano prvo tako zborovanje, ki se bo prejkone raztegnilo tudi na nedeljo. Vsekar je tako zborovanje vpriče časov in hitro se spreminjajočih razmer zelo potrebno in kakor razvidno, je veliko zanimanja za to že sedaj. Prišli bodo zastopniki iz raznih krajev Zedinjenih držav, ki jim je narodni kongres poveril to važno misijo in naša čikaška naselbina jih bo vsejala.

To pa seveda še ni vse. Tudi tukaj smo narodno zavedni in gojimo globoke simpatije do ne-

in kdo ve kaj še vse!

Unije, ker politično niso aktivne, so v tej neenaki borbi izgubile. Istotako zvezna vlada, ki je obetala, da v tej vojni ne bo čezmerna profitarstva, kakor v prejšnji, in da korporacije tudi iz vladnih naročil ne bodo izžele več kot normalne obresti.

A unije v svoji politični naivnosti sedaj uvidevajo, da vlečejo krajši konec, še veliko bolj pa čutijo to razliko delavci.

Korporacijskim magnatom se višajo plače in bonusi in vse je postavno. A za delavce pa naj velja "little steel formula", ki pomeni, da se naj mezde ne zvišajo preko določene mere. Le za delavce naj velja taka odredba, a nikakor pa ne za one, za katere delajo in jim kupijo dobi-

pod gesli demokracije.

V teh okoliščinah so voditelji unij izgubili kontrolo nad svojim članstvom, ki noče več enostranskega zamrzovanja.

Tudi zvezna vlada je v stiskah. Unijski voditelji se pred delavstvom le nanjo izgovarjajo, češ, pristali smo v "zamrzovanje" vsled njenega zagotovitva za kontroliranje cen življenjskih potrebščin v skladu z mezdami, a če besede ni mogla držati, mar smo mi krivi?

Ko se je Roosevelt vrnil iz Kaira, Teherana in drugih krajev, ki jih je obiskal, je dobil doma veliko zmedo. Hitlerjeva propaganda jo sijajno izrablja. Kako naj mi obetamo vsemu svetu štiri svobodščine, če pa se v naši lastni deželi upira stoti-

Ponesrečbe pri delu povzročajo produkciji ogromno škodo

Ako se bodo ponesrečbe v industriji nadaljevale po sedanjem merilu, bo to pomenilo v izgubi produkcije toliko kakor če bi se okkalo splošno (generalno) stavko za teden dni v vseh Zed. državah.

Nesreč pri delu se dogaja veliko preveč in vzrok je največ naganjanje delavcev v pretežke napore. Prej ali slej vsakdo omaga, ali se pohabi, ali pa zboli.

Kaj bi značilo prekinjenje vsega obrata skozi teden dni, vemo. Vendar pa bi lahko mero-dajni faktorji storili precej več za delavce, ki ne žele pri delu drugčega kot da so varnostne naprave čimboljše in da se jim varuje zdravje kolikor je to pač mogoče pri poklicih, v kakršnih so uposleni.

VAZEN KONGRES V METLIKI

Free Yugoslavia je podala pred časom poročilo o kongresu društva "Pravnik", ki se j vršil od 11. do 13. oktobra le v Metliki. (To društvo se ne smatra za politično, toda je napredno društvo juristov v Sloveniji.) Kongresa se je udeležilo 115 slovenskih sodnikov in odvetnikov. Glavni seji je prisostvovalo 750 ljudi.

Kongres je sprejel resolucijo za čim tesnejše sodelovanje z OF. Dalje je Free Yugoslavia poročala tudi to, kako se general Rupnik brezuspšno trudi, da bi organiziral "Rupnikovo gardo" v Sloveniji, ki naj bi nadomestila belo in plavo gardo. — (U. C. of S. S. A.)

srečnih bratov in sester v starem kraju ter jim želimo pomagati. To hočemo še posebno dokazati in demonstrirati ob priliki zborovanja Slovenskega ameriškega narodnega sveta v Chicagu. Tukajšnje postojanke JPO-SS in SANSa so se zavzele, da v počast tem narodnim zastopnikom prirede javen shod s primernim programom, na katerega naše čikaško občinstvo s tem posebno opozarjajo. Priprave zato so že v dobrem teku.

Kakor se za tako prireditev naravno pričakuje, bodo na programu dobri govorniki, med temi Etbin Kristan in Louis Adamič. Sodelovala bodo naša pevka društva in poklicani so glasbeni ter razni drugi talenti, da pomagajo, kar bo v podrobnosti priobčeno še pozneje. Program bo pester in prireditev vsekakor zanimiva in poučna ter taka, da je ne bi smel zamuditi nikdo izmed naših ljudi.

Torej vsi na to važno narodno prireditev v soboto, 8. januarja 1944, ki se vrši v dvorani SNPJ, 2659 S. Lawndale Ave. v Chicagu, ter se prične točno ob osmih (8) zvečer!

Pripravljajni odbor.

Roosevelt obeta Adolfu in mikadu slabo "novo leto"

PRIPRAVE ZA INVAZIJU NA KONTINENT. — SOVJETSKA ZAHTEVA ZA DRUGO FRONTO SE URESNIČI. — NEMCIJA SE BAHJA, DA JE PROTI NAPADU DOBRO PRIPRAVLJENA

V svojem govoru po radiu amerškemu ljudstvu in vsem drugim narodom po svetu je predsednik Zed. držav zagotovil, da bosta Nemčija in Japonska poraženi, pa če se še toliko upirata neizogibni usodi.

Priprave za vpad

Dasi je bil njegov govor odan po radiu na vse kraje sveta tik pred božičem, ni pridigal o miru, pač pa zagotovil ljudem, da mir pride šele, kadar bo zavezniška sila z Nemčijo in Japonsko doobra posredla.

Povedal je število ameriških vojakov, ki so že izven svoje dežele, bodisi da se že bore, ali pa se pripravljajo v boj. In pri tem je poudaril, da se bo ameriška invazijska armada do prihodnjega julija povečala za par milijonov. Njegove številke niso bile še nobenkrat pretirane in to sedaj dobro razumejo tudi v Berlinu in Tokiu.

Kdaj in kje se začne invazija, to je kajpada takozvana vojaška tajnost. Večina ljudi v zavezniških deželah je mnenja, da se bo izvršila iz Anglije bržkone v Francijo, in nato dalje proti Berlinu. Morda udari vpadalna armada tudi na belgijsko, na nizozemsko, ali na norveško obrežje. Mogoče se postopi tudi invazije na Balkan.

Veenoo, "druga fronta", ki jo je Rusija ves čas tako vztrajno zahtevala, je določena in določena je čas za vpad. Določeni so zanj tudi zavezniški vrhovni poveljniki, ameriški general Ei-

senhower. Računajo, da bo v invazijski armadi, ki udre iz taborišč v Angliji na evropsko celino, do 70 odstotkov ameriških vojakov, ostalih 30 odstotkov pa bodo tvorili Angleži in Kanadčani. Potem Francozi in mogoče še kaj drugih.

Ker bo glavno breme invazije bodisi v moštvu ali v materijalu ležalo na Zed. državah, je bilo nič več kot prav, da je bil za vrhovnega poveljnika imenovan general Eisenhower. Odobrili so ga vsi zavezniški krogi, toda ne vsi enako navdušeno. Ameriški splošni javnosti je všeč, da so si njega izbrali. Tudi časopisje v Angliji pravi, da je pravilno, ker se je vrhovno poveljstvo nad "drugo fronto" njemu izročilo.

Manj zadovoljni so "borbeni Francozi". Eisenhower je namreč ob vpadu v francosko vzhodno Afriko precej občeval s francoskimi fašističnimi glavarji v nji, med njimi z Darlanom, in potem, ko je bil Darlan umorjen, pa je ameriška vlada z Eisenhowerom potiskala v ospredje generala Girauda, ki je po mišljenju starokopiten in odločen rojalist.

Eisenhower ni kriv

Tiste ameriške hladnosti napram francoskim demokratom general Eisenhower morda ni kriv, lahko mogoče, da čisto nič, a vendar je pomagal reakcionarjem, o katerih lahko rečemo, da so fašisti, in delovalo se je kot

(Konec na 3. strani.)

Priznanje prijateljem Proletarca za gmotno pomoč in sodelovanje

V letu 1943, ki je sedaj ob zatonu, so izvršili zastopniki in mnogi drugi prijatelji Proletarca v agitaciji zanj veliko dela. Enako za Majski glas in Ameriški družinski koledar.

Kampanja za razširjenje Proletarca, ki se je pričela pred pol letom, se nadaljuje. Iz izkaza, objavljen dne 22. dec., je razvidno, da je bilo dobjenih v nji 415 novih naročnin, obnóvitvenih pa 833. Predno bo kvota tisoč novih naročnikov dosežena, bo treba torej izvršiti še veliko dela; potrkati na marsikaka vrata in nagovarjati še veliko ljudi, da se nanj naroče. Znatno število zastopnikov in drugih naročnikov je storilo vse v svoji moči, da bi cilj dosegli že v tem letu. Obljubljajo nadaljevati in žele, da se bi pridružili tudi drugi prijatelji Proletarca tej akciji.

V tiskovni sklad je bilo do predproše sobote nabrane \$1,639.17. To vsoto so zbrali agitatorji, deloma pa jo poslali naročniki direktno.

Vsak list rabi zaslonbe. Bogataški jo imajo od kooperacij, ki trošijo za oglašanje na milijone dolarjev. Indirektno plačajo vso to vsoto odjemalci. Kadar kupite milo, ali se vozite po železnici, ali telefonirate, ali karkoli že kupite, plačate gotov odstotek za oglase v velikih dnevnikih in revijah. Proletarec, kot delavski listi sploh, je deležen na oglasih prav majhne podpore. Zato je odvisen toliko bolj od direktnih prispevkov, ki jih prejema v svoj tiskovni sklad.

Naročnina mu je vzlic podražitvah tiska in drugih potrebščin ostala ista. Varčujemo pri vsem kolikor moremo, in tako smo list s pomočjo naročnikov in agitatorjev ohranili in z njihovim sodelovanjem ga bomo v bodoče.

Delavci vsled zahtev za višje mezde na 'črni listi'

Morda tu pa tam kaka unija zahteva zvišanja mezd ne da bi bila v to upravičena v sedanjih razmerah. Toda velika večina odbornikov unij se sedaj bolj bori proti zahtevam svojih članov, kakor proti delodajalcem.

Vzrok je, ker je zahteva po višjem zaslužku "nepatriotična", "zamrzovanje" pa v skladu z vladno politiko, ki si prizadeva preprečiti inflacijo.

Vendar pa so delavci po dveh letih spoznali, da je to zelo pristranska zadeva. Oni naj garajo pri "zamrzanih" plačah. To je zakonito, patriotično in pravilno.

Toda ako hoče delodajalec zamrzniti plače na \$25,000 čiste-ga na leto, je takoj krik, da je to "zaplenba", krivica, socializem

in kdo ve kaj še vse!

Unije, ker politično niso aktivne, so v tej neenaki borbi izgubile. Istotako zvezna vlada, ki je obetala, da v tej vojni ne bo čezmerna profitarstva, kakor v prejšnji, in da korporacije tudi iz vladnih naročil ne bodo izžele več kot normalne obresti.

A unije v svoji politični naivnosti sedaj uvidevajo, da vlečejo krajši konec, še veliko bolj pa čutijo to razliko delavci.

Korporacijskim magnatom se višajo plače in bonusi in vse je postavno. A za delavce pa naj velja "little steel formula", ki pomeni, da se naj mezde ne zvišajo preko določene mere. Le za delavce naj velja taka odredba, a nikakor pa ne za one, za katere delajo in jim kupijo dobi-

pod gesli demokracije.

V teh okoliščinah so voditelji unij izgubili kontrolo nad svojim članstvom, ki noče več enostranskega zamrzovanja.

Tudi zvezna vlada je v stiskah. Unijski voditelji se pred delavstvom le nanjo izgovarjajo, češ, pristali smo v "zamrzovanje" vsled njenega zagotovitva za kontroliranje cen življenjskih potrebščin v skladu z mezdami, a če besede ni mogla držati, mar smo mi krivi?

Ko se je Roosevelt vrnil iz Kaira, Teherana in drugih krajev, ki jih je obiskal, je dobil doma veliko zmedo. Hitlerjeva propaganda jo sijajno izrablja. Kako naj mi obetamo vsemu svetu štiri svobodščine, če pa se v naši lastni deželi upira stoti-

soče in milijone delavcev garati v razmerah kakršne so, za mezdo, ki jo sedaj prejema?

Da se to dogaja v vojni, je tragično. A ni nič čudnega. Dokler bo morala vsa ameriška masa delati za sistem privatnega lastništva — to je, za izkoriščevalce, bodo upori, pa tudi če jih bi vsi unijski voditelji skupaj s predsednikom republike vred še tako skušali zadušiti. To je razredni boj. Kadar delodajalci delavcem očitajo, da s tem ovirajo vojne napore in riskirajo življenja anahih vojakov, bi jim lahko odgovorili, da so v armadi zgolj sinovi delavskih in farmerskih družin. Ampak delavci in farmerji nimajo časopisja, zato so celo sami o sebi v zmoti, ker citajo sebi protiven tisk.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Evolucija boljševizma iz Internacionalne v nacionalno himno

To, da bo Josef Stalin "Internacionalno", ki je bila himna boljševiške Rusije, prej ali slej opustil in jo nadomestil z novo himno, je bilo pričakovati.

Nedavno poročilo je na kratko omenilo, da po mnenju sovjetske vlade "Internacionala" ni več primerna sodobni socialistični Rusiji in je vsled tega nadomeščena z novo himno, z besedilom v soglasju s stanjem in ideologijo današnje Sovjetske unije.

"Sedem dni, ki je pretreslo svet", je bila revolucija pod vodstvom starih boljševikov ob zvokih Internacionalne. Peli so jo če le niso bili v boju ali pri delu in uveljavili so jo za komunistično mednarodno himno in za neumrjočo himno Zveze sovjetskih socialističnih republik.

USSR je sedaj jača ko kdaj prej, a himno ima novo, ki slavi svojo armado, Lenina in Stalina. V mednarodnost se več ne umešava.

Razvoj Rusije se na kratko lahko takole omeni:

Carizem, prvo poglavje, poln terorja, ki je v gospodarskem razvoju zaostal v fevdalizmu in v vojni omagal ter propadel.

Revolucija buržvazije, ki je vrgla carja, ne pa njegovega sistema. Drugo poglavje, demokratiziranje Rusije pod Kerenskim, toda ta načrt je bil akademski, masi čisto nov, ki je hotela le zemljo in mir.

Boljševiška revolucija pod Leninovim vodstvom, ki je ljudstvo objubila, kar je zahtevalo: zemljo in mir. Dolga doba zmede, civilna vojna, požiganje graščin, umori, eksekucije, suša in strahovita lakota. Boljševizem je vzdržal vse udarce in se ohranil.

Bolezni Lenina, tekma za nasledstvo med Trockijem in Stalinom. Lenin umrl, Stalin zmagal, Trocki pognan v izgnanstvo.

Nadaljevanje trockizma in leninizma pod Stalinom v propagandi za svetovno revolucijo, s kakršnimikoli sredstvi.

Kapitalizem se ohranil, delavsko gibanje je vsled bratomornega boja oslabilo in tla fašizmu so bila pognojena.

Stalin se odločil za zbliznanje s kapitalističnimi državami in za sodelovanje z njimi za kolektivno varnost in proti fašizmu.

Procesi proti voditeljem kominterne, obsodbe in likvidiranje starih boljševikov. Presenečenja v svetovni javnosti nad temi obsodbami.

Propad politike Maksima Litvinova v društvu narodov za mednarodno vzajemnost in kolektivno varnost. Izdajstvo angleške in francoske vlade nad Čehoslovako. Rim, London, Pariz in Berlin z monakovskim paktom izolirali Rusijo.

Berlin svoj uspeh uporabil za pridobitev Stalina v prijateljski pakt. Kominternina prenehal z bojem proti fašizmu in ga nadomestila z borbo proti imperialistični vojni — namreč proti angleški, ameriški in takratni francoski vladi, ki so ostale v boju s Hitlerjem.

Hitler prelomil pogodbo in napadel Rusijo, v nadi, da jo porazi v najmanj dveh mesecih.

Kominternina pognala ves svoj svetovni propagandni aparat znova v boj proti fašizmu. Komunisti v Zed. državah in v Angliji postali goreči podporniki Churchilla in Roosevelta.

Roosevelt postal spet prijateljski Sovjetski uniji in ji začel materialno pomagati še predno so se Zed. države zapletle v vojno. Diplomatični pomenki med Londonom, Moskvo in Washingtonom o bodočih nakanah kominterne in sovjetske vlade.

Moskva oznanila razpust kominterne in se izjavila za neumešavanje v notranje zadeve drugih dežel.

Koncesija ameriški in angleški diplomaciji z razširjenjem svobodščin religiji v Rusiji. Ukinjenje organiziranega ateističnega gibanja v Sovjetski uniji in njegovega glasila "Brezbožnika".

Konferenca med Edenom, Hullom in Molotovom v Moskvi. Izjava o medsebojnem sporazumu.

Sestane Churchilla in Roosevelta s Stalinom. Izjava o popolnem soglasju med njimi. Roosevelt pohvalil v svojem govoru po konferenci Stalina in ugotovil, da bo s sodobno Rusijo zaveznikom (Angliji in Zed. državam) lahko biti v prijateljstvu in sodelovanju. Stalin kompliment vrnil enako laskavo.

Preklic "Internacionalne" za rusko državno himno, da ne bo več držala ušes konferencnikov iz tujih držav, kadar bi jo bilo treba igrati ali peti poleg ameriške in angleške himne.

Tako nekako bi se lahko z malo besedami povedalo potek političnega razvoja boljševiške revolucije iz skrajnega levičarstva in zahtev ter delovanja za svetovno revolucijo v pobotavanje s kapitalističnimi vladami.

Revolucije so si v svojem bistvu gorodne. Najprvo strmoglavljenje prejšnjega režima, potem proglašenje svobode — a v praksi teror — eksekucije in "likvidacije", zaplemba imovin, potem pomirjenje duhov, spoprijaznitve s sovražniki, kar jih ostane živih, in konservativnost.

A nekaj pa je v Rusiji ostalo vzlic temu njenemu morda doždevnemu ali resničnemu prehajanju na desno: socializacija v nji

AMERIŠKI VOJAKI na svojem prodiranju po otoku Bouganville na Pacifiku. Njihove bitke z Japonci so zelo težavne zaradi terena in pa ker je sovražnik zelo močno pripravljen in odločen. Vendar pa mora popuščati kos za kosom, otok za otokom.

Nekaj o tem in onem

Nevarnost "komunizma"

Chicago, Ill. — Senator Nye pravi, da na temelju atlantskega čarterja imajo Nemci pravico po zmagi zaveznikov glasovati o svoji usodi in obliki svoje vlade. To se pravi, ako hočejo ostati v nacizmu, jim to pravico jamči atlantski čarter.

Isti senator je ob enem izjavil, da ako tu odstranimo Rooseveltovo administracijo, bo s tem tudi nevarnost komunizma odstranjena.

Radoveden sem, ako se ta senator, s svojimi sopotniki vred kdaj vpraša, kakšni vzroki pravzaprav povzročajo socializem in komunizem? Mar se nekateri ljudje že ob rojstvu vzgojeni za socialiste in komuniste? Ne, ker te dvoje ni "podedovalni greh".

Pred kakimi dvajsetimi leti je socialistična stranka prejela nad milijon glasov. Kje so sedaj njihovi potomci? Mar ne čujemo njihovih protestov vsekrižem, dasi večinoma pod drugimi oznabami kot pa so bile v rabi pred dvema desetletji?

Nabolj se čudim onim, ki se zgražajo nad Adamičev zato, ker je označil na shodu v Clevelandu njegovo veličanstvo kralja Petra II. za "smrkovca".

Kakor mi vsi, tako ima tudi L. Adamič za sabo svoje življenjske skušnje. Po njih se ravna in po svojih političnih nagnjenjih. Torej bodimo drug z drugim bolj načelni in pa stran s hinavščino in nevoščljivostjo. Na ta način bomo veliko več dosegli.

Ameriško maso je lahko razumeti. Vse kar želi, je, da živi sama zase, da ima primeren življenjski standard in pa jamstvo, da bo brez težkih skrbi v boleznih in na stara leta. Ter da njeni prihranki ne zamrznejo v nobeni investiciji. Senator Nye se na te želje naše javnosti ne ozira. Ze njegov priimek ne pomeni drugega kot "ne".

Robanti proti sejalcem komunizma, ne da bi se zavedali, da je on eden izmed njih. Niti zgodovine ne pozna. Ako bi razumel francosko in rusko revolucijo, in nešteto drugih, bi bil v senatu važnejša oseba kot je. Vedel bi med drugim, da če bi bila carska Rusija demokratična in svobodna, ne bi imela sedaj komunistične vlade.

ni preklicana, "Internacionala" ne bo več njena himna, a to ne pomeni, da se v njo vrne fevdalizem in kapitalizem.

Kolektivno gospodarstvo v Rusiji ostane. V Sovjetski uniji ga označujejo za socializem. Kapitalistični propagandisti mu pravijo komunizem v znamenju ropanja in zaslužjenja. Mnogi liberalni in tudi socialistični kritiki ga označujejo za državni kapitalizem. A vse te definicije ne spreminjajo resnice, da so bogastva Sovjetske unije posest vseh ljudi, ki prebivajo v nji.

Stalin in njegovi svetovalci vodijo svojo politiko natančno tako, kakor vodi na primer Winston Churchill politiko Velike Britanije: vse, kar stori, napravi v interesu angleškega imperija. In Stalin je menjal linije kominterne tako, kakor je interesom sovjetske državne politike boljše kazalo.

Mednarodno delavski gibanje pa bo ostalo. Posebno po tej vojni bo zažarelo. In pesmi, ki ljudstva kličejo v upor proti krivicam, se bodo razlegale dalje neglede, če jih katera vlada prizna, neguje ali prepoveduje. Svoj glavni pomen imajo pač tam, kjer so prepovedane, smešene in zaničevane.

Ako bi reakcija razumela pravilo, "dajte narodu kar je njegovega", pa je ne bi tlačila rdeča mora in Ameriški legiji ne bi bilo treba trošiti dvajset milijonov dolarjev na leto za amerikaniziranje Amerikancev. Sicer pa reakcija ne more nikdar razumeti drugega kot sebe.

Predno je Hitler napovedal vojno, je imel sestane s satanom. Zahteval je od njega, da resignira, če ni v stanju boljše vršiti svoje službe. In res se je satan ustrašil ter prepustil Hitlerju vso svojo nalogo.

Nedavno sem čital vest iz madžarskega lista "Pester Lloyd", da so okupacijske čete porušile v Sloveniji 186 vasi, ali skupno 6.997 domov. Ista vest pravi, da je bilo 28 vasi in 1972 hiš do tal porušenih v onem delu Slovenije, ki so ga takoj po napadu v Jugoslavijo vzel Nemci, in 158 krajev ter 5.225 hiš v italijanski zoni. Težko je čitati taka poročila in še težje misliti in pisati o njih.

Radoveden sem, koliko Slovencev bo v Sloveniji še živih, ko bo konec te vojne?

Potrebščine, v vrednosti na milijarde dolarjev, katere je ameriška vlada dala na podlagi naše lend-lease postave Sovjetski uniji, so bile ena izmed najboljših investicij Zed. držav v tej vojni. Studirajte bitke in zemljevid vzhodne fronte, pa vam postane to povsem jasno. Vzlic temu ni Stalin nobenkrat izjavil, "dajte nam orodje, mi pa izvršimo delo," kakor je o Angliji poudaril Churchill. To nalogo Rusija izvršuje brez obetanja.

S pomočjo materialne podpore Zed. držav in deloma Anglije in dominjonov uničuje rdeča armada Hitlerjevo oboroženo silo na kopnem bolj učinkovito kot vsi združeni narodi skupaj. Ta pomoč v municiji in v blagu, ki jo je dobila od nas Rusija, pomeni prihranitev življenja tisočim ameriških vojakov, ki se bi drugače, morali sami boriti proti nemškemu moralnemu stroju in pa kolikor bi Anglija mogla sodelovati. Pomoč Rusiji v materialu je torej prihranila življenja tudi ameriškim vojakom slovenskega rodu in bržkone tudi mnogim v starem kraju. Matere, ki pričakujejo svoje sinove žive in zdrave nazaj, bodo nekoč vesele te podpore.

Od kar so delavcem plače "zamrzljene", gospodinje opažajo, da je čedalje manj dvodolar-

skih bankovcev v prometu. Postalo jih je sram, (namreč dvodolarske bankovce), ker so vredni komaj toliko kot njihov nekdanji dolarski partner, pa so se umaknili. Dvodolarski bankovec se je zavedel zmanjšanja svoje vrednosti, vrgel puško v koruzo in ves razočaran pobegnil v banko, kjer so mu storili konec.

Citateljem Proletarca želim srečno in veselo Novo leto, Proletarcu pa še kolikor mu manjka do tisoč novih naročnikov v sedanji kampanji.

John Chamazar.

ZABAVA DRUŽABNEGA KLUBA NA STAREGA LETA VEČER

Chicago, Ill.—Družabni klub Slovenskega delavskega centra bo priredil domačo zabavo v petek zvečer dne 31. dec. v Centru, 2301 S. Lawndale ave. Ker nobeno društvo ali klub nima letos na ta dan veselice, jo prireja Družabni klub in vabi vse člane in članice ter njih prijatelje, da se te naše domače zabave udeležijo. Servirani bodo okusni vložki in raznovrstna pijača. Za ples bo igrala izvrstna godba. Vstopnina bo prosta. Pripeljte s seboj vaše prijatelje.

Na svidenje torej na starega leta zvečer v Delavskem centru!

Dne 22. januarja 1944 bo pa Družabni klub imel svojo letno sejo, na kateri bodo podala letna poročila odborov, čemur bo sledila splošna razprava o bodočem poslovanju kluba, nakar bomo izvolili nov odbor za leto 1944. Ker je ta datum na soboto, bo po seji tudi nekoliko družabne zabave, kjer bodo na razpolago sendviči in vsakovrstna pijača ter domača godba poznane harmonikarja Debevea.

Tudi letne seje in te zabave se blagovolite udeležiti polnoštevno!

Frank S. Tauchar.

IZDAJALEC RUPNIK IN NEMCI

Svobodna Jugoslavija je poročala, da je šlo med četrtim in šestim oktobrom skozi Ljubljano na prisilno delo v Nemčijo 360 slovenskih internirancev iz Italije. Odnani so bili v Nemčijo zato, ker niso hoteli prostovoljno vstopiti v Rupnikovo gardo, kar znači, da gen. Rupnik dela z Nemci roka v roki proti slovenskemu ljudstvu, ki se bori za osvobodjenje.—(U. C. of S. S. A.)

SODELUJTE V KAMPANJI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV VSI, KI SOGLAŠATE S SMERNICAMI PROLETARCA

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Predsednik Roosevelt je naltel na cel kup dela, katero ga je čakalo ob njegovem povratku. Prepri v kongresu in senatu, kjer se že sedaj pripravljajo in grupirajo za predsedniške volitve v prihodnjem letu, naraščajoča draginja, zahteve za večje davke, novi zakoni za omejevanje vojnih profitov ter vprašanje železničarjev, bo zahtevalo ves njegov čas za nedogledno dobo.

Kljub temu je izgledal ob svojem povratku na prvi konferenci s časniki čil in zdrav s precejšnjim optimizmom. Precej je bilo tudi godrnjanja radi prevelike cenzure in skromnosti poročila s teheranske konference. Ali, kot je rekel predsednik — akcija bo sledila.

Churchill je nevarno bolan. Pijučnica je še za mladega človeka smrtno nevarna, koliko bolj za človeka, kateri je devetinšestdeset let star. Ali kot izgleda, bo prebolel. Kar se nas tiče, vemo kdo je Churchill. Ali eno je gotovo. Čeprav je po mišljenju in vzgoji (kar prav nič ne zakriva) tori ter imperialist, je vendar on, kateri je s svojo osebnostjo in trmo rešil Evropo in Anglijo Hitlerjevega jarma. Sam, z neorganizirano in nepripravljenjo Anglijo, je stal v usodnem letu 1940-41, proti Hitlerjevemu devetim milijonom "nepremagljivih", manevriral, dokler niso po Hitlerjevi bedastosti prišle Rusija in Amerika v vojno. Kot je rekel neki časnikar: "Churchill skoro gotovo ni vojaški genij, ampak je velik državnik." Dokler živi Churchill, je angleški imperij v dobrih rokah.

Smrt na vešalih

Zadnji teden je prišla smrt v formi vrvi in vislic trem Nemcem in eni ruski izdajci, v starem, na pol podrtem in požganem Harkovu. Ti trije so bili stotnik Viljem Langheld, 52 let star načelnik nemške tajne policije, Stiriindvajsetletni poročnik Hans Ritz, pomožni poveljnič gestapa v Harkovu, ter korporal Reinhard Retzla, član tajne policije. Obtoženo so bili moritve več kot trideset tisoč civilnih prebivalcev, med katerimi je bilo na tisoče otrok.

Rus, kateri je bil z njimi obošen, je Mihail Petrovič Bulanov, kateri je kot šofer posebne voza, kjer je bilo na stotine ljudi zadušenih. Zgodbe, katere so ti zločinci izpovedali na sodišču, so strahotne. Pobijali so matere pred očmi njih otrok, zmetali v izkopane järke ter nato pobili otroke. To je samo površno povedano. Človek ne gre rad v detalje. Ti nemški ekspozenti fašizma so s cinično brezbrzižnostjo pravili te zločine — češ, taka jim je bila dana naloga, da morajo kot člani višje človeške družbe uničiti ljudi, katere spadajo med pol-ljudi. Sele ko je bila proglašena smrtna obsodba, so prosili za milost, češ, Hitler je kriv, ne mi. Obošeni so bili javno ob enajsti uri zjutraj 19. decembra na mestnem trgu v Harkovu. In kot pravijo Rusi — da ti niso bili zadnji.

Internacionala

Danes sem čital, da s prihodnjim marcem preneha biti "Internacionala" narodna himna Rusije. Kot se pojavljue v listih, ne izraze "Internacionala" več tega kar zahteva in izraza Rusija. Mogoče, da je res. Mogoče, da je besedilo in melodija, katera je bila priobčena v angleški prestavi boljša. — Mogoče. Ali po mojem mnenju je ni pesmi, katera bi jo mogla nadomestiti. Nihče tega ne ve boljše kot ravnoroški delavci. Internacionala, pesem svetovnega proletariata, katera se je pela na stoterih barikadah — kjerkoli je bil upor malih in ponižanih. Bila je pesem mednarodne brigade v Madridu ter tisočev, kateri so padli v raznih uporih širom sveta. In kot taka bo tudi ostala.

Pesni upornikov, kot so Marseljeza, Internacionala, Varšavjanka, Cairra, Karqarnjola itd., so ne samo tradicija revolucionarjev, ampak so njih inspiracija in njih lastnina, zato je boljše, da jih ne lasti nobena država za svojo last, dokler ne vzraste družba, ko bo človek res svobodan.

V Jugoslaviji
Z zadošenjem sem čital v koloni Milana Medveška "Od časa do časa" odstavke, v katerem pravi, da je vesel in ponosen, ker je nekaj ljudi spoznalo in priznalo naše partizane — ne da bi čakali, da jim potisneta to priznanje v grlo ameriška in angleška vlada.

Svet se čudi vztrajnosti in skoro brezupni hrabrosti naših ljudi, kateri so po zadnjih poročilih strli sedaj že šesto nemško ofenzivo v Jugoslaviji.

Oficijelno je bilo priznano, da drže Titovi partizani prilično toliko nemških divizij v Jugoslaviji kot jih imate angažirane obe, peta in osma armada v Italiji.

Na bojiščih

Velika zimska ofenziva na vzhodni fronti je v polnem zamahu. Tudi bojišča v tihem oceanu so v plamenu. In če pogledamo v Italijo, kjer porivajo naše in angleške čete Nemce korak za korakom proti Rimu — ter na Balkan — kjer so samo v Jugoviji Nemci imeli meseca oktobra in novembra nad 40.000 mož izgub, potem se lahko uvidi, da so za nepremagljive arijce napočili zelo slabi časi. Strahovita zračna ofenziva na nemška industrialna mesta se nadaljuje.

V Boliviji

Revolucija v Boliviji ni iznednila nikogar. Pred meseci sem imel nekaj člankov o tej deželi ter tamošnjih razmerah v moji koloni v Proletarcu. Za enkrat še ni popolnoma jasno, ali je revolucija fašističnega značaja, podobna oni v Argentini — ali je — kot trdijo njeni činitelji, samo nacionalistična ter levičarska. O tem bomo kmalu videli. Stranka, katera je sedaj na krmilu se imenuje "Movimiento Nacionalista Revolucionario", kar zelo diši po fašizmu. Da so nacija ter falanga noč in dan na delu v Južni Ameriki in da skušajo z vsemi močmi preprečiti ali saj omejiti vsak sporazum in slovo med nami in južnimi sosedi, vedo tudi v Washingtonu zelo dobro. Več o tem prihodnjic.

Ruski relief

Skupna vsota dosedaj nabrana in odposlana od tega odbora je \$1.183.05. K nji je prištet prebitek Proletarčevega piknika, \$75, katerega je Chas. Pogorelec poslal direktno na glavni stan relifa in kar je bilo omenjeno že v prejšnjih izkazih. V zadnjih mesecih so prispevki le polagoma prihajali. In vendar je ta celotna vsota za našo malo skupino zelo velika. Stroškov za nabiranje teh prispevkov ta odbor ni imel nobenih. Vsak poslan denar sem takoj oddal na centralo za kar imam vsa potrdila.

Vsem sodrugom in prijateljem, kateri so tako velikodušno prispevali v ta fond, se v imenu odbora iskreno zahvaljujem. In kdor razume žrtve ruskih narodov, bo še tudi v bodoče pomagal.

H koncu te kolone sem prejel še en dolar od s. Martina Mentona iz Detroita, kar napravi skupno vsoto \$1.184.05.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu si ljudje izmenjavajo leto za letom o Božiču in Novem letu tako pristrana veščila, a takoj po 1. januarju pa že pozabijo nanje?

POVESTNI DEL

PRI GOSPEJ MURNOVKI

IVAN GRAHOR

(Nadaljevanje in konec.)

Leon in Mile jesta kruh z Martinove ceste in vse razume. Ker nočeta, da bi zvedela gospodinja, sta začela skrivati hlebček v Miletov koš, ki je v sobi pod levim oknom. Dolgotrajna vojna je vplivala tudi na Leona. Turk ni bil nikoli dobrega zdravja, že večkrat se mu je vtila kri in postal je blede. Hlačnice mu otepajo okrog beder, suknja se pobeša čez ramo, lica so se nagubala. Če stoji pred zrcalom, si vedno misli, da je spet lačen, in pravi, da se spominja sedmih suhih let. Mile gladi skoraj se ne pozna in le občasno tuje tovariša, ki hodi radi majhnega hlebčka neokusnega kruha tako daleč, prav na nasprotni del mesta.

"Kaj pa, če gospa slučajno pogleda v moj koš?"

"Zakleni! Ni treba, da bi vedela."

Česa se Turk boji? To je bilo zanimivo. Mile je ocenil skrivnost in zdelo se mu je, da se spleča. Prejšnje leto je stanoval pri gospodi. Hrane so imeli še manj kot pri Murnovih in glad je tam najbolj občutil Slavko, njegov brat. Za Binkošti je bilo, oba sta ves popoldan tavalja po mestu, sama sta ostala, utrujena sta bila in lačna. Kako prav bi bil takrat prišel takle hlebček... Zdej se je Mile spominjal tistih dni in je postal Leonu zvest prijatelj. Kdo ve, kako se mu je pripetilo, da je nekoč pozabil ključ. Sele v šoli se je domislil. Zdej je že vseeno.

Gospa stoji pri štedilniku, kopačko drži v levi roki in se hudi na nekoga, ki bi bil lahko neskončno daleč. Ob vходу v spalnico sloni Leon, vse prste je zataknil v robove telovnika, obraz se mu je povesil in za njim so se vsuli dolgi lasje. Gospod Murn dela. Obrnjen je proti oknu in nemirno pogleduje čez hodnik na vrt, kjer se v travi in listju bleščijo deževne kapljice. Vsi trije so odzdravili malomarno, gospa se je le za hip ustavila v govoru, potem je zaprla še vrata v vežo; ni hotela, da bi slišali drugi ljudje ali pa se ji je zdelo, da že ni več samo del telesa, s katerim jo veže le še odločna kretnja desnice. Sólnece ji sije skozi okno naravnost v obraz in jo muči, ker se ji desno oko solzi.

Ko se je Mile ustavil v malem prostoru med gospo in Leonom, mu je postalo tesno, začutil je,

da se je tudi v njem nekaj zgodilo. Čutil je nekak strah, izgubil je oni občutek, ki mu je v hiši št. 1 določal le mesto gledalca. Nekje, prav blizu, je zadrževal srce ob steno, zunanosti so odpadale, pod njimi so se odkrivale nove misli in v njih razum ni našel izhoda. Mile je stopil naprej, oprl se je z desno roko na divan, ozrl se je, kakor gospod Murn, skozi okno in ni videl ničesar. Potem je sedel na divan in poslušal, a tudi razumel ni vsega.

"Saj nisem jaz kriv", si je začel pripravljati svoj zagovor; a je to namerno takoj zavrgel. Ko je to popolnoma strli, se mu je zdelo, da se je znašel in se je ravnal na svojem mestu, da bi poslušal vse do konca. Čudno je bilo, da se ni razločil besed, padale so v zmiselno vrsto in tam sproti izgubljale svoj vsakdanji pomen. Z vsako se je potopil še globlje, nazaj v doživljanje, ki so bila nekoč majhna in zdaj že skoraj pozabljena, da se človek začudi, ko stopajo predenj. V kakih zvezih se mi povračajo te tako daljne podobe in pletejo svojo mrežo krog nas? Ali ni gospod Murn že dostikrat molčal in pogledoval takole na vrt? Ali se niso gospej zmerom solzile oči? Vsa ta notranja vprašanja so le še odločneje zaokrenile njegovo pozornost od zunanosti v komaj čutno vsebino dogodka. Naenkrat se mu je zdelo, da gospejine stroge besede niso obsojda; da so tolažba in prošnja in da on to razume. Le gospa Murnovka bi to prošnjo rada v svojem glasu zatrla in skrila pred vsemi ljudmi.

"Leonu sem povedala, zdaj naj še vam, Mile. Kakor vas imam rada in oče vas ima rad, tega ne maram. Da bi moji prijatelji od drugod sprejemali in prinašali kruh, kakor da stradajo, tega pri meni ni bilo in nočem, da je. — Jaz sem zmerom skrbela, nobena gospodinja ne skrbi tako za študente, pri gospodi so stradali, mi pa nismo. Povejte, če ni tako! Ali ste bili kdaj lačni?"

Dalje ni mogla. Zadnje besede so se ji kar trgale in čisto suhe so bile, niso povedale vsega. Nato je zajokala, kakor da ne pričakuje odgovora.

Mile je sedel nemo na divanu in se ni več oziral, a zdelo se mu je, da vidi vse tri obraze popolnoma različno.

Ali ni vseeno, kaj in kako je bilo?

Leon ni rekel ničesar, zato se je povrnil v sobico globok mir. S sklonjeno glavo je šla gospa proti vratom do shrambe; vplivala je v roko dve solzi in jih otrla

v predpasnik. Gospod Murn se je ozrl za njo.

"Saj ni treba tako vpiti, mati! Povedala si mi in meni je ljubše, da gre, če mu ni prav. Vi pa tudi, gospod Mile."

Ko je to rekel, se je gospod Murn dvignil od okna mirno, z obema rokama je prijel naočnike in jih odložil. Prisedli so k mizi in pili kavo, samo gospa se je še nekoliko drugje pomudila. Potem so si vsi naenkrat pogledali v oči.

"Le glej me, Turk! Pa vi tudi. Huda sem," je še ponovila gospa, preden sta se dijaka odpravila h knjigam. Leon je vzel v sobi iz koša poslednji krajec kruha z Martinove ceste, ga zavil v papir in odšel.

Mile ga ni spraševal in ni rad premišljal o tem sporu z gospodinjco. Stvar se je sama rešila tako, da si je Leon poiskal drugo stanovanje, daleč od Murnovega. Minila sta nato dva tedna, preden jih je prvič obiskal. Suh je bil še nekoliko bolj in očitno bolan. Gospod Murn ga je menda srečal na ulici in privedel v hišo. Najprej ga je oštel, zakaj ne pazi na zdravje.

"Vam je treba hrane, kakor ste jo imeli pri nas. Še pol leta tako, pa vas pokopljemo. Dobro pogledj, mati, kako je rumen!"

"Jaz nisem mislila, da pojde ta vrag res drugam stanovat." Turk je pogledal gospo, ki je to rekla in ji smeje odvrnil:

"Saj vem. Predlogo sem bil pri vas. — Spodili ste me."

Zdej se je smejal tudi gospod Murn:

"Fant! Kar s palico vas bom."

"Poslušajte, Turk! Zdej morate priti vsak dan-k nam na kavo."

Sele zvečer se je Leon poslovil od hiše št. 1. Mile ga je spremljal, da bi se pogovoril z njim, zdelo se mu je potrebno.

"Boš videl, Mile, da me ne bo več, ker človek nikdar ne more od vas domov." Leon govori in gleda hladno po ulici. Glej, prav takole bi lahko rekel, mogoče kmalu spet pridem, si misli Mile. Po poti do doma se mu vrača ista misel že drugič, s tako mislijo gre človek domov, kadar je naenkrat bolj sam. Mogoče prideva nekoč k njim oba, tako, kakor je prišel Turk, sama, mogoče ni niti ne bova vedela, kam greva, in gospada in gospe Murnovke ne bo več.

Sentiment za kralje se je na Balkanu ohladil

Ankara, Turčija.—Poročevallec lista "N. Y. Times", Joseph M. Levy, piše v svojem članku z dne 19. dec., da liberalno gibanje po Balkanu vzmernirja vse one kralje in politike, ki upajo, da bodo po vojni ponovno vzpostavili svoje režime v svojih bivših deželah, kjer so vladali.

Poročevalec zaznamuje predvsem sunek na Bolgarskem; kjer je dezertiralo 16.000 vojakov redne bolgarske armade, vzemši s seboj puške in večje zaloge municije. Ti vojaki so postali gerilski bojevniki, ki so prizadeli Nemcem in lutkarski bolgarski vladi mnogo preglavic. Pred kratkim je pet tisoč teh vojaških dezertarjev stopilo na stran jugoslovanskih čet maršala Tita.

Dobro informirani krogi v Ankari so pripravljeno postaviti deset proti enemu, da ne bodeta nikdar več na svojih tronih kralja Grčije in Jugoslavije. To prevladajoče mnenje pa ni zgolj posledica nedavnega osnovanja provizorične vlade v Jugoslaviji, ampak izvira še bolj iz vesti, ki prihajajo iz krajev, kateri so še pod nemško okupacijo v Grčiji in Jugoslaviji. Na podlagi teh vesti je kaj lahko soditi, da po tej vojni ne bo kronanih glav na Balkanu.

Sicer se legitimisti na Madžarskem še ogrevajo za povratek Otona habsburškega, toda vsa ljudstva južne, vzhodne in centralne Evrope so trdnega republikanskega mišljenja ter nasprotna kraljem. Dobiti hočejo tako vlado, ki jim bi mogla prinesiti boljše razmere ter dvigniti življenjski standard za delavce in kmete.

ZMAGOVALEC IN PREMAGANEC. — 19-letni John H. Jennings iz Columbie, Miss., je v dvoboju z japonskim vojakom ostal živ. Kaj se je dogodilo z Japoncem, priča gornja slika.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Ameriški družinski koledar smo minuli teden prejeli vsega iz knjigovoznice in ga razposiljamo ko hitro moremo. Ako bo šlo tudi pošti po sreči, ga dobe te dni vsi naročniki.

Kampanja za razširjenje Proletarca se kajpada nadaljuje. Hvala vsem, ki so doslej delovali v nji, pač iz prepričanja, in upam, da bomo kvoto dosegli in preseglji v letu 1944.

Knjiga Prosvetne matice, "Ameriške povesti", je bila razposiljena novembra in decembra. Angleško poslujočim društvom bodo poslale druge knjige te dni.

Fr. Volkar, Bedford, O., piše med drugim: Sel sem okrog rojakov ter nabrali \$10, za to vsoto smo naročili list za Slovenski narodni dom za dve leti, ostalo pa naj gre tiskovnemu fondu. Prispevali so: Frank Vrček \$2; po \$1: Fr. Volkar, Eddy Hočevnar, An. Perušek, An. Link, F. Seme, Felix Furlan, Wm. Horvat, Joe Lavrič in Fr. Shamrov. Nisem pričakoval takega uspeha, zaključuje svoje pismo. Pomagal mu je Frank Vrček.

Frank Oblock, Tiona, Pa., piše, da smatra za svojo dolžnost storiti kaj za Proletarca. Pa je poslal money order v znesku \$15 za dve naročnini, za dva koledarja in za Adamičovo knjigo My Native Land. Preostanek je dal v tiskovni sklad. Enoletno novo naročnino je poslal za Louisa Prilaza, Richmond, W. Va. Citateljem Proletarca želi F. Oblock res srečnejše novo leto.

Naš hrvatski rojak Frank Matetič, Koppel, Pa., piše glede ista in pravi med drugim: "Naročnik sem Prosvete, Hrvatskega Svijeta, Narodnega Glasnika, Zajedničara in Proletarca. A izmed vseh teh se mi slednji še najbolj dopade. Nadkriljuje vse druge. Svojeja stališča se neustrašljivo drži. Nikoli se ne boji povedati direktno o problemih, ki pretresajo svetovno javnost." — Naročnik Matetič ima kajne o tem listu zelo laskavo mnenje. Ker smo v demokraciji, je nam dovoljeno, da lahko izražamo take misli. Kakor on o Proletarcu, sme vsakdo drugi izraziti svoje mnenje prav tako laskavo o drugih listih.

Naročnica Mary Marinshek, Gallup, New Mex., o kateri je bilo tu poročano v eni prejšnjih števil, piše: "... Tako boste imeli tu sedaj saj štiri naročnike. Morda se jih bo še kaj dobilo. List dam po prečitanju na-

na, ne morem pustiti lista, čeprav že slabo vidim. Pošiljam \$5, to je za obnovo moje naročnine, dolar je za koledar, ostalo pa denite kjer bolj potrebujete." Hvala, prijatelj Malich. Slednje je šlo v tiskovni sklad.

Math. Praprotnik, Ely, Minn., obnovo naročnine in \$2 tiskovnemu skladu. Menda je imel v mislih novoletno darilo listu, pa ni tega zabeležil.

George Smrekar, W. Aliquippa, Pa., je poslal dve novi in 6 obnovnih naročnin, dolar pa je priložil kot božično darilo listu, na priporočilo Toneta iz Višnje gore.

Iz metropole v tej koloni ne bo kaj posebnega, ker je bilo poročilo o njenih aktivnostih pod tem naslovom v prejšnji izdaji. Običajno jo objavljamo vsaka dva tedna. Toda to kar je, je do bro. John Kregel je poslal 4 nove in 10 obnovnih naročnin, Tone Jankovich pa dve novi.

Kar velja za metropolo, to se lahko reče tudi za Chicago: čas prekratek za kaj bolj obširnejše poročilo, toda brez nič ni. Angela Zaitz je izročila 2 obnovni naročnini, Joe Oblak eno novo in dve obnovi, Chas. Pogorelec pa 4 obnovne in \$2 tiskovnemu fondu, Louis Steblay je vzel koledar in prispeval dolar listu za Novo leto. Koledar v prodajo pa so vzeli: Paul Berger in Frances Vreček vsak po 11 iztisov, po 10 iztisov pa Kristina Turpin, Frank Udovich, Philip Godina,

Luka Groser 5 in Anton in Mary Andres 13, ter Joseph Oblak 20 iztisov.

Anton Shular, Arma, Kansas, je poslal 2 novi naročnini. Zaposlen je tudi s prodajo koledarja, katerega je naročil 75 iztisov. Upam, da mu ga kmalu zmanjka ter pošlje novo naročilo.

John Goršek, Springfield, Ill., želi osobju lista boljše Novo leto, zraven pa je priložil tudi eno novo naročnino.

John Kosin, Girard, O., je kar k božičnemu voščilu priložil 4 obnovne naročnine. — Bom ubil dve muhi z enim udarcem, si je mislil John.

Anton Zornik, zap. Penna., je poslal še 5 obnovnih naročnin.

Frank Podboy, Parkhill, Pa., 4 obnovne naročnine, \$2 tiskovnemu skladu in naročil dva koledarja.

V uradu nas je obiskal naš stari znanec Peter Banich, Depue, Ill. Obnovil je naročnino, prispeval \$1 v tiskovni sklad ter vzel nekaj koledarjev seboj.

Zadnjič sem omenil, da se vidimo zadnjič s to kolono v tem letu, pa se je tekom tedna nabralo spet gradiva in urednik je mislil, da bi bilo predolgo čakati dva ali več tednov, in spak je zašel v moj zelnik ter začel razgrajati po njemu, no, pa naj bo, sem si mislil. Ti si začel, jaz bom pa zašpili. So that's that. Vsem boljše in srečnejše Novo leto!

ROOSEVELT OBETA ADOLFU IN MIKADU SLABO "NOVO LETO"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

da jih hoče na kakršen koli način ohraniti na krmilu.

Tej politiki ameriškega državnega departmeta se je takrat pridružil tudi Churchill, čeprav se je general de Gaulle boril skupno z Anglijo i po kapitulaciji francoske armade pred Hitlerjem. Zavezniški strategji v francoski Afriki so trdili, da uganjalo politiko apizarstva z Darlanom in drugimi vichyski mi fašisti zato, ker s tem pospešujejo naše zmage in pa varujejo življenja naših vojakov.

Sedaj ni več tako gotovo, da-li je bila tista taktika upravičena, kajti čezdalje več poznavalcev trdi, da se je šlo ameriškim in angleškim diplomatom največ zato, da ne bi pomagali francoskim levicarjem v sedlo, pa so vsled tega paktirali rajše s stebri francoske reakcije, ker deluje za ohranitev starega (kapitalističnega) sistema.

Vprašanje Francije

Ako in kadar se zavezniška invazija v Francijo dogodi, bo treba v okupiranem delu dati znaten del civilne oblasti Francozom. Toda katerim? De Gaulle, ki bi rad od Washingtona in Londona, in enako od Moskve priznanje polnovejavne francoske vlade, v našem državnem oddelku še vedno ni zaželjena oseba. Moskvi je ljubši, toda invazija v Francijo je ameriška in angleška zadeva. Torej sme Rusija le svetovati in svetuje v prid de Gaullea. A na drugi strani so reakcionarni krogi pred nekaj tedni začeli hvaliti reakcionarja Petaina, kako želi proglasiti Francijo spet za "demokratsko" republiko, pa da mu Nemci ne pustje.

Jedro vseh teh intrig je, da je treba Francijo ohraniti kapitalizmu, v kateremu se ji lahko dovoli tako demokracijo, kakor jo je imela do svojega poraza leta 1940, ne pa ji pustiti na krmilo kaki taki skupini, ki ji bi kapitalizem odpravila in jo dovajda v socializem. Ker se okrog de Gaullea zbirajo vsi protifašistični Francozi, se vladajoči sloji boje, da bi ga koncem konca utegnili premotiti ali preslepiti in jim bi hote ali nehote pomagati uvesti v Francijo režim, ka-

kršnega hočejo ameriški in angleški toriji zabraniti magari s paktiranjem z reakcionarji, s kakršnimi so se v tej vojni že veliko vezali.

Važnost civilne uprave

V vprašanju druge fronte, ki naj se po ruskem mnenju ustanovi v Franciji, se torej gre v glavnem zato, kdo naj prevzame oblast v nji, da ne bo postala takoj po naši okupaciji "komunistična" ali kaj takega. Isto vprašanje je belilo glavo našemu vrhovnemu poveljstvu ter zavezniški diplomaciji ob invadiranju v Italijo. Na vsak način se hoče celo masi v južni Italiji, ki še ni bila nikoli napredna, prepričati demonstrirati za preobrat.

Predsednik Roosevelt je v tej politiki prizadet v tem, da je predstavnik države, ki je za ohranitev kapitalizma in za razvitek demokracije v njemu. Je za versko svobodo, a profesor Salvemini ga opominja, da če bi živel v katoliški državi kot je Italija, bi vedel, da ima svobodo samo državna vera, ki je katoliška. Ako zahteva svobodo veropovzvedovanja, bi za Italijo moral zahtevati tudi za svobodomislece pravico delovati svobodno proti klerikalizmu.

Glavno je vojna in potem mir

Roosevelt v svojem govoru k božičnim praznikom ni posegal globoko v taka politična vprašanja, toliko bolj pa je naglašal potrebo, da se vsi na vso moč upremo čimprej zmagati, in potem pa skupno pomagati v trajen mir. Več o političnih zadevah pa bo povedal kongresu, ki se snide po novem letu.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajajo časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

LUKA GROSER

vošči vsem

srečno Novo leto!

Vsem, ki so mi poslali voščilne kartice, in drugim mojim znancem ter prijateljem voščilom na tem mestu res srečno in veselo NOVO LETO! Kart nisem pisal, zato hvala vsem, ki so mi jih poslali k božičnim in novoletnim praznikom.

Luka Groser in družina

2301 So. Lawndale Avenue Chicago, Ill.

Ameriški družinski koledar

LETNIK 1944

obsega nad trideset povesti, zgodovinskih spisov o naših ljudeh in nasebinah, člankov in pesmi. Daleč okrog 50 slik, koledarske in razne druge podatke.

Obsega 240 strani, je vezan v platno in stane \$1.

Nikjer ne dobite za to vsoto več gradiva in tako dobre slovenske knjige, kakor je AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR.

Naroča se ga pri

PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★

KOMENTARJI

"Čas beži", pravi pregovor. V letu, ki zahaja v zgodovino, so dogodki brzeli hitreje kot jim je mogla javnost slediti. Zares se je v tem letu dogodilo veliko stvari, ki se med ljudstvom, ako noče misliti, sproti pozabljajo.

"Čas je počasen," pravi vojak, ki je navajen na vse sorte naglice. Vsaka sekunda mu šteje. A pride na železniško postajo, in čaka v vrsti — zdi se mu, da celo večnost, predno pride do okonca in izve, da ima njegov vlak šest ur zamude. Ali pa, da je ves rezerviran in da morda dobi prostor šele naslednji dan.

Čas je ko večnost, kjer morajo gospodinjice čakati pred prodajalnimi ure in ure in še celo ko pridejo na vrsto, se morajo mnoge vrniti praznih rok. V ameriških prodajalnah se ni tega. Blaga na prodaj je še vedno za vse v izobilju.

Božič je v tej deželi silno komercializiran praznik. Pobožnost je že davno izginila iz njegovega. Toliko bolj pa je ljudem za pojedipe, družinske sestanke in za izmenjavanje darov. Prodajalne — posebno še takozvani "department stores" — so imele žetev. Razprodale so med drugim iz svojih starih zalog tudi take stvari, ki jih bi v "normalnih" časih morale zavreči, ali pa dati starinarjem. Tudi mesnice so dobro uspele, najboljša pa "liquer stores". Razen seveda tam, kjer je privatnikom odvzela ta biznis država. So pa v njih "butlegariji" toliko boljše služile.

V Chicago se je par mesecev pred božičem začelo v časopisju opominjati javnost, da letos božičnih drevesc ne bo toliko kot prejšnja leta. Ni vagonov na razpolago, ne trokov, ne gasolin, ne delavcev. Torej naj ljudje to vzamejo na znanje in se zadovolje s tem, kar dobe, da bo le smrekici podobno. Raketirji pač znajo in so uspešni, a ne vsi. V Chicago so navozili več smrekico še kdaj prej, in prvi prodajalci so jih s svojo plačano in zastojno propagando prodali silno drago. Preostale zaloge so razprodali malim ljudem, katerim so rekli: "Kupite jih sto, petsto, tisoč ali dva ako morete, kajti v tem je letos denar..."

Več tisoč ljudi se je polakomnilo mamila. Nekdo je na sveti večer ob kupih neprodanih drevesc plakal, čes, "nad tri tisoč dolarjev sem izgubil." Kupil jih je za štiri tisoč dolarjev, prodal pa samo za \$700; \$300 je šlo za razne druge stroške, med drugim v nagrado policajem, da ti dovolijo razstavljati in prodajati to robo na pločnikih. To kajpada ni bil osamljen slučaj. Toda le kaj je z oblastjo, ki zagotavlja, da ni vagonov za preva-

Na Madžarskem so vladni ljudje zagrabil socialiste in druge, ki so "osumljeni simpatizirali ali celo sodelovanja z zavezniki". To pomeni, da Hullov apel na Hitlerjeve satelite ni uspel. Saj ne, kar se madžarske vlade tiče, ki pa svojo diplomacijo vendar uravnava tako, da ji ne bo šlo slabše kot gre Viktorju Emanu-elu in Badogliju.

Tudi Bolgari se skušajo izmuzniti iz godlje, ki jim jo je skuhal pokojni kralj Boris, brez škode za njihno deželo. In jim bo uspelo, če lahko ostane v nji več ali manj po starem in jim to odobri Josef Stalin.

Diktator Franco bo baje kmalu začel propagirati demokracijo v Španiji. Izpušča politične jetnike v tisočih, ker jih je toliko strl, da mu niso več nevarni, a prete mu monarhisti, ki hočejo nazaj na "skrajno desnico" — v monarhijo in se zanašajo za pomoč na ameriško in angleško demokracijo...

Dorothy Thompson je v svojem letnem pregledu v govoru po radiu naštevala grehe ameriške in angleške vlade, ki sta v letu 1943 podpirala reakcionarje, a govorile za demokracijo. De Gaulle jima je bil (v propagandi seveda) "fašistično nag-njen", a general Giraud pa pro-težiran. Izkazalo se je — je rekla Dorothy, ki govori po radiu vsako nedeljo milijonom ljudi, da je ravno nasprotno. Ugotovi-la je, da v Italiji v imenu demokracije vzdržujemo Badoglija in kralja, in prepovedujemo shode, na katerih bi masa rada protesta-rala proti njima. Nu, enega je zavezniška okupacijska oblast končno le dovolila, v Neaplu, pogojno, da bodo sklicatelji jamčili za "red in mir". To so storili in red je bil — a ob enem je bil tisti šod silna demonstracija proti fašističnemu kralju in s tem zoper ameriško in angleško politiko, ki ga drži na krmilu. Amer. vojaški policaji — M. P. — so se kretali med množico, da bi priskočili na pomoč delati "red in mir", ako bi bilo treba. Pa ni bilo sile. Ampak stara politika za kraljev in Badoglijev "red in mir" se na naše stroške nadaljuje. Ljudstvo Italije ga noče, mi ga "želimo obvarovati", ker se bojimo — socializma in pa protivrške gonje v Ita-liji...

Kaj pa naj kdo pričakuje drugega od takih državnikov, ki jim je glavni namen ohraniti ekonomski sistem, zidan na temelju privatne svojine in zaščiten v svojih privilegijih od vlad kakršne so?

Socialisti nimajo vzroka, da se bi pustili zavesti v mamljivo-ti, kakršne so jih ugonobile v prejšnji vojni in po vojni. Pred njimi je ogromna naloga. Ako je ne dovrše, kadar pride njihna ura, bodo vsi razni čarterji in proglasi pomenili prav tako malo kakor Wilsonovih 14 točk.

DANI SE!
V decembrski izdaji revije Atlantic Monthly, ki je zelo konservativen književni mesečnik, razširjen med profesionalnimi sloji, in ki se deloma bavi tudi z domačo in vnanjo politiko, je o jugoslovanski situaciji zapisano sledeče:

"CIVIL WAR IN THE BALKANS... Not so easily untangled is the bitter civil war which divides Yugoslavia into two factions even as Germany's armies battle them both. The issue there, too, is drawn between representatives of yesterday and champions of tomorrow. It is akin to the quarrel which splits the Greek patriots, which troubles Italy, which continues to rumble in Spain.

Shall the government which rules Yugoslavia after victory be, essentially the same that held power when Hitler struck, or shall Yugoslavia seek democracy through a genuine effort at federation? King Peter and the Yugoslav government-in-exile at Cairo represent a return of the Serbian ascendancy under the monarchial tradition. General Draža Mihailovich and his Chetniks symbolize this monarchist-Serbian side of the dispute. The legendary "Tito", General Josip Broz (ovich), and his redoubtable Partisans symbolize the aspiration for a change. Their aim is to give full autonomy to Serbia, Croatia, Montenegro, and Slo-

venia, and to join these autonomous states, after the model of the Swiss cantons, the American states, and the Russian republics, in a federated whole which would possess a bill of rights, including freedom of speech, press, assembly, and religion. The foundation of the new state they envisage would be the village cooperative.

TITO (Josip Broz), ki je sedaj maršal in predsednik odbora za obrambo Jugoslavije, v svojem stanu v mestu Jajce v Bosni pred kiparjem Antonom Augustinčićem. To sliko so prinesli v Kairo v Egiptu zavezniški častniki in sem jo je poslala z električnim fotografiranjem ameriška častniška agencija ACME. Nam jo je oskrbel Združen odbor jugoslovanskih Amerikancev.

KDO JE "TITO" IN KAJ POMENI V SVETU?

Nekaj časa je bil general Draža Mihajlovič legendarna oseba toliko, da se je celo komercialni, filmski Hollywood zanimal zanj.

V zadnjih nekaj mesecih ga je zasenčil "Tito", Josip Broz, pravo ime Josip Brozović.

Kako bo Tito končal? Kdo je on? Pripovedujejo, da je po rodu Hrvat, po vzgoji delavec in socialist, ki se je v prejšnji vojni spremenil v okolščinah, v katere je bil vržen, v komunisto.

Sam se predstavlja najraje le za delavskega voditelja. A je znano, da je iz komunistične sovjetske šole.

Ameriškemu slovenskemu delavstvu Tito ni znan od prej, pač pa šele od kar se je pričela v Jugoslaviji osvobodilna fronta. Tudi mnogo drugih tamkajšnjih imen sedanjih borcev je neznan našim tukajšnjim javnosti, ker so se pač skovala v sedanjem ognju.

O Titu je napisal daljši članek Teodor Balk za Overseas News Agency, ki velja za komunistično ustanovo, dasi sama tega nikjer ne priznava. Balk nam Tita takole predstavlja:

Poznal sem Tita, ko je bilo njegovo pravo ime Josip Brozović v zapisku beogradske policije, a njegova slika v njenih arhivih.

Moža, ki danes vodi v Jugoslaviji celo armado gerilcev proti Hitlerjevemu generalu Ervitu Rommelu, sem poznal v tistih časih, ko je bil na podlagi obsodbe zaradi radikalizma obsojen na pet let zapora v srbski ječi.

Tito je eden izmed malih ljudi iz naroda. Zivljenje ga je kovalo v žerjavici borbe v dveh zaporednih svetovnih vojnah in ga dokovalo do veličine. V obeh teh vojnah se je boril za osvoboditev svojih tovarišev na potu

da pomaga ustanoviti zedinjeno Slovenijo v novi, svobodni, demokraciji Jugoslaviji pod tako vlado, kakršno si ljudstvo samo izbere potom svobodnih volitev, smatra SANS za potrebno pobijati vsako propagando, ki bi imela škoditi demokratičnim elementom v stari domovini in ki so že podvzeli potrebne korake, da se ljudska volja uveljavi.

Danes SANS ne govori več v imenu svojih bratov in sester v Evropi, pač pa samo pomaga širiti njih glas. Narod doma je že spregovoril. S svojimi ogromnimi žrtvami dnevno prepričuje zavezničke, da hoče biti priznan. Zahteva od njih materialno pomoč potom posojila — najema in pravico zastopstva v sredozemskem zavezniškem odboru. Baš te dni smo slišali, da tako pomoč že prejemajo, da je sovjetska Rusija že priznala novo jugoslovansko vlado pod predsedništvom dr. Ribarja in da ne bo dolgo, ko bo novo vlado priznala tudi Amerika in drugi zavezniški narodi. Očividno nobeden teh narodov nemara napraviti "napake", pred katero jih svari zgorajšnji članek. Bratje in sestre, dani se! MGK.

ilegalnega komunističnega pokreta postal žrtev režima kralja Aleksandra, je Tito prevzel vodstvo za njim. (V španski civilni vojni je bil imenovan bataljon jugoslovanskih prostovoljcev po Djakoviču.) Naslednjih 10 let je prebil Tito v borbi proti diktatorskim in pol-diktatorskim vladam, ki so pod Pavlovim regentstvom počasi prehajale na Hitlerjevo stran, vse dokler niso postale njihove zaveznice.

Nekatera poročila so trdila, da se je Tito boril v Španiji. V kolikor je meni znano, je to pomota. Pač pa sem srečal v Španiji med prostovoljci republikanske vlade mnogo sedanjih Titovih poveljnikov. Med njimi Petra Dapčevića, ki je bil nekoč jurist; Kosta Nagyja, ki je bil podčastnik jugoslovanske armade; Koča Popovića, pisatelja iz Beograda.

Clemenceau je nekoč dejal, da je vojna mnogo preveč resna stvar, da se bi jo moglo prepustiti popolnoma njenim generalom. Položaj v Jugoslaviji pa je prav posebno zanimiv radi tega, ker je bil ravno Tito, ki je civilist, oni, ki je uspel storiti, kar se 600 generalom prejšnje jugoslovanske armade ni posrečilo.

V zadnjih dveh in pol leta je Tito zrastel iz pozicije delavskega vodje v generala ljudske vojske. V svojem štabu ima srbskega župnika iz Krupanja Vlado Zeečevića, črnogorskega polkovnika Savo Orovića, hrvaškega pravnikarja iz Zagreba dr. Vlado Bakarića, kmeta iz Vrapca Jurico Draušnika, bosenskega profesorja iz Banjaluke Petra Komečiča, delavca iz Splita Vinko Krstulovića — člane vseh narodov, vseh slojev in vseh protifašističnih strank Jugoslavije.

Tisti časi, ko je angleški Foreign Office Tita hladno odklanjal, so minili. Danes priznava London in Washington prav kot Moskva, da je Tito zares gonilna osebnost v Jugoslaviji.

IGRA S PETROM II. ZA OBARVANJE MONARHIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)
vzame kaj sličnega, in rezultat je Tito.

Peter ob dedščino

V vseh teh spletkah, o katerih bi pisala zgodovina šele ko bo konec te vojne, se je šlo v vprašanje Jugoslavije tudi o bodočnosti dinastije Karadžoržev. Ali naj se jo kratkoma zavre, ali neguje? Angleži so se odločili, da se jo drži na površju in Roosevelt je na Churchillovo posredovanje Petra povabil celo za svojega gosta v White House in kadilo so mu mnogi taki Jugoslovani (predvsem Hrvati in Srbi), ki se sedaj tega sramujejo.

Ko je novo uporniško gibanje v Jugoslaviji; protivno Mihajlovičevemu, prišlo na oder javnosti, so ga označevali za tolpo razbojnikov, morilcev nun in pobožnih deklet, sploh kot svojati, ki bi jo bilo vredno pokončati tudi s Hitlerjevimi in Mussolinijevimi orožjem. Tako sta nastali dve stranki: ena za takozvano domačo varnost, druga, ki je bila nazivana za komunistične tolovaje.

Priložnost, ki jo je mladi kralj zavrgel

Ko je angleško ministrstvo vnanjih zadev uvidelo, da v Jugoslaviji angleški zunanji politiki slaba prede, je skušala dobiti po stikih s sovjetsko vlado v Moskvi sporazum s Titom. Tito naj bi ostal resnični veljak v jugoslovanski osvobodilni fronti, povabi naj v njo še kralja Petra, Anglija pa bi mu preskrbela letalo, da bi se pridružil Titu, Peter bi postal v obeh javnosti več kot filmski junak za svojo držno dejanje, zamejna vlada v Londonu se bi razpustila za zmerom in tako bi vladal Tito, in Peter bi mu bil kralj, ki bi paradiriral, ne pa ukazoval. Kakor v Angliji.

Zanimivo razodetje

O teh stvareh je nedavno pisal londonski Daily Express, ki velja za zanesljiv konservativen list. K mlademu Petru so prišli angleški, skupno z jugoslovanskimi zaupniki, in mu rekli: Razpusti vlado in se pridruži Titu v Jugoslaviji.

Peter pa je bil one dni silno zabujljen in neko grško princezo, ki jo je hotel poročiti, a mu tega takratna vlada, v kateri so dominirali stari srbski veljaki, ni dovolila.

Ponudbo za polet k Titu je nato Peter razložil svojim ljudem, pa so mu svetovali: "Razpusti vlado, ki ti ne dovoli poročiti se v teh časih, ustanovi tako, ki ti bo dala dovoljenje k nevesti, povabil za polet k Titu pa ignoriraj. Ti si vendarle srbski, ne jugoslovanski kralj! Tito ni Srb!"

Take stvari, ki so se godile v jugoslovanskem zamejstvu v Londonu z umešavanjem angleške in tudi ameriške vlade, v zadnjih par letih. V njih se je Peter odločil rajše za velesrstvo, in v glavnem pa za grško princezo Aleksandro. Posledica je, da je moral on in grški kralj v Kairo. In da sta sedaj oba "na cedilu". Spletke seveda še niso končane. Odvisno je od Rusije, če se bosta smela še kdaj vrniti na njune trone.

Predsednik preprečil stavko železničarjev

Stavko železničarjev, ki je bila oklicana za dne 30. dec., je predsednik Roosevelt preprečil s prevzemom železnice pod vlado upravo. Prevzem je le teoretičen, kajti železnice ostanejo pod upravo svojih družb. Unije železničarjev so ob enem izjavile, da se bodo ravnale po predsednikovem odloku.

SLOVENSKE KNJIGE

so Nemci in Italijani po Slovenskem domalega zatrli. Velika so jih požgali. Novih več ne dopuščajo. Fašistična pošta je udarila po tistem — kar je bilo našemu narodu najdražje — po slovenski književnosti! Slovenske knjige se lahko le svobodno naročajo v slovenskih knjigarnah v Ameriki. Preglejte v tej številki na 5. strani cenik knjig, ki jih ima v zalogi Proletarčeva knjigarna. Naročite jih sedaj, ko jih še imamo.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTO

NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je
2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

PRVA SLOVENSKA PRALNICA
Parkview Laundry Co.
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
TELEFONI: CANAL 7172-7173

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
ADRIA PRINTING CO.
Tel. MOHAWK 4707
1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Romani, povesti, črtice in opisi
Poučne in znanstvene knjige

KNJIGARNA "PROLETARCA"

2301 South Lawndale Avenue, Chicago, Illinois

Pesmi, poezije, igre
Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine

Romani, povesti, črtice in opisi

Table listing various books including 'Bacili in bacilke', 'Babilonska žena', 'Beatnik dnevnik', etc., with prices.

Med potniki in mornarji

Table listing travel and maritime books including 'Med potniki in mornarji', 'Moje življenje', 'Musolino', etc.

Tri povesti (L. N. Tolstoj)

Table listing Tolstoy's stories and other literary works including 'Tri povesti', 'Tik za fronto', 'Tri novele', etc.

(Prvih 7 zvezkov v zbirni napolunjeni vezavi po...)

Table listing book series and collections including 'Finšgar F. S. Zbrani spisi', 'Maselj Fran-Podlimbarski', etc.

IGRE

Table listing plays and dramatic works including 'Anfisa', 'Beneški trgovci', 'Carljeva ženitev', etc.

O delavskem in socialističnem gibanju

Table listing political and social science books including 'Pravo in revolucija', 'Priehe evolucije', 'Prva pomoč', etc.

Zdravni koledar

Table listing health and medical books including 'Cankarjeva slika', 'Informacije o dobavi državnih zdravil', etc.

SLOVENSKI PISATELJI

Table listing Slovenian authors and their works including 'Ivan Cankar', 'I. sv. vsebina: Erotika', etc.

PESMI IN POEZIJE

Table listing poetry and prose including 'Akropolis in piramide', 'Atila v Emoni', etc.

RAZNO

Table listing miscellaneous books including 'Kako je nastalo dansko delavstvo', 'Kapital', etc.

PRISTOPIJTE K

Advertisement for 'SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI' and 'PROSVETA' with subscription information.

Advertisement for 'Dr. John J. Zaverznik' physician and surgeon, including address and office hours.

Advertisement for 'BARETING & SON' funeral home, including address and phone number.

The Veteran Question

After every war the question of what to do about discharged soldiers has challenged the intelligence of the nation. It will be so again when the present war ends.

On Dec. 10 the House Military Affairs Committee was given a preview of what will happen a million times over not so many years from now by a boy with one leg shot away and one side of his face paralyzed by a shrapnel wound—only 21, but already a cynical veteran. His name is Lemuel Hendricks.

Hendricks told the nation's lawmakers that the boys on the battle line are wondering what they are fighting for. He warned them that something must be done for the veterans when they come home if another bonus march is to be avoided.

Possibly thinking of the apple-selling days of his boyhood, Hendricks said: "We don't want to be sitting around waiting. We want something to be done. We would like to go into vocational education and not live at the mercy of others or go home and live off our folks."

Understandably, Hendricks was not impressed by the proposal of \$100 mustering-out pay or by another offer of \$50 per month for six months.

Here is problem that will have to be met by all of us. How to meet it—in a manner that will not develop a generation of professional veterans, but rather will send the soldiers back into normal civilian life, with civilian interests and viewpoints, is a question that must be answered in the right way if democracy is to survive the war.

The best way to guarantee a good and useful life to veterans is to give that guarantee to every citizen of the nation. Everybody should have an opportunity to share in the useful and necessary work of society. Every worker should receive the full social value of the product of his toil. Human ability and human needs—and not the ability of an owning class to make profit by using workers—should determine social policies and economic practices.

With that goal in mind the program of democratic Socialism is seen as the necessary master plan for the future. For the old order of "free" private-profit enterprise simply can't employ everybody all the time. That is not the purpose of the old system that has brought continuous insecurity and repeated panics and wars to the world. We must turn to Socialism or we will be neither secure nor united nor free.

We hope the Socialists of America will be sufficiently well organized and alert to carry the message of hope and action to the returning veterans. For a pre-requisite to democracy is that the soldiers shall demand security and decency, not merely as a reward for veterans, but as a normal way of life for all of the future.—Reading Labor Advocate.

With Whom in Yugoslavia?

The new provisional government set up in Yugoslavia presents the Allies with an uncomfortable dilemma. So far they have tried, hopefully, to pretend it didn't exist, but this form of primitive magic cannot be expected to work long. The cabinet established under the presidency of the distinguished liberal, Dr. Ivan Ribar, is backed by Tito's Partisan army. And the Partisans, as both the State Department and the Foreign Office acknowledge, are now receiving more assistance from the Allied commands than is the official army of General Mihailovich. Also, the new Provisional Government is on the soil of Yugoslavia, while the Royal Government is in Cairo—a long way from home. When the Allied armies land in force on the western shores of the Adriatic, they will find the new government functioning on the spot and will be forced to deal with it or with none at all. It is, in fact, difficult to believe that Dr. Ribar's cabinet was created without the knowledge and consent—or something more—of the Allied officers now on the staff of Marshal Tito. For once military expediency coincided with the will of the people and outweighed the dictates of formal diplomacy. So the diplomats will have to get out of an uncomfortable situation as best they can. Their probable course was indicated by Secretary Hull when he said that the policy of the Allies is to aid any group effectively fighting the Germans and that "internal political questions" could wait until later. The practical objection to this policy is obvious. Too many guns, too much ammunition supplied to Mihailovich are used against the Partisans, not the Germans. This serves to prolong the civil war and reduce the strength of Tito's army—which is fighting the Germans. The Allies may for the moment continue to recognize King Peter, but they cannot afford to send military supplies to his fascist Minister of War.—The Nation.

NEW DESTINY, NEW MUSIC

No one, not Stalin himself, can predict how well the new Soviet national anthem will catch on in the USSR. None knows whether it will live as long as the Internationale, now abandoned in Russia. But it probably will never send so many shivers down so many timorous backs as its predecessor has done.

The spirit of the new song is patriotic and proud. It is a chorus for a nation victorious in battle. It extols freedom, union and the people, Lenin, Stalin and glory. Not a word of revolution abroad; no invitation, like the Internationale's Arise, ye wretched of the earth; no promise, "The international party shall be the human race."

A few may pretend that Stalin has performed just "another Bolshevik trick." But Stalin doesn't kill the Internationale for the Russian people, any more than he re-establishes the church and permits the training of priests, without much deeper reason.

The dropping of the Internationale is but another outgrowth of the fact that the USSR has abandoned her program of world revolution. It is a minor result of the fact that, proud and confident in her future, she is now a partner among nations with systems very different from her own. If that partnership should break down, Russia might return to the project of fomenting world revolution. But if Stalin thought this likely, he would not bury the Internationale in the homeland.—The Chicago Sun.

BANKERS LOANED GERMANY SEVEN BILLIONS

For many, many years Lord Vansittart was a high-ranking "civil servant," and was, therefore, in a position to acquire inside knowledge of what was going on in Britain—politically, financially and diplomatically. He retired after this war started and King George rewarded him with a seat in the House of Lords.

Now Lord Vansittart is sponsoring a drastic program to shackle Prussian militarism. Space will not permit a review of all kinds of proposals, but one point needs to be stressed.

How was Hitler able to finance the war machine he has used to terrorize the world? Vansittart's answer is that British and other international bankers loaned him \$7,000,000,000! The money was raised by selling German securities to investors in Britain, the United States and other democratic nations, and now practically all those securities are in default. Mussolini was financed in the same way.

If the bankers had not advanced these enormous loans, this dreadful war would not have occurred, because the champions of Fascism would not have subjugation of the rest of the world.—Labor.

Foreign Labor in Germany Now Totals One-Third Her Manpower

New York.—Foreign labor employed in Germany now constitutes more than one-third of her total home-front manpower, according to Allied officials in London.

An official British government estimate numbers civilian workers in Germany, including foreigners and war prisoners, as 36,000,000, and imported labor is known to exceed 12,000,000, the figure given last summer.

THE MARCH OF LABOR

ACCORDING TO THE LABOR DEPT. OF PENNSYLVANIA, IN JUNE 1933 THE AVERAGE WEEKLY WAGES WERE ABOUT \$ 2.87 FOR WOMEN'S CLOTHING AND \$ 4.16 FOR MEN'S FOR HOMEWORKERS!

WHEN YOU AID ORGANIZED LABOR YOU AID DEMOCRACY. WHEN YOU INSIST ON THE UNION LABEL YOU AID ORGANIZED LABOR. LOOK FOR THIS LABEL WHEN BUYING HATS.

"God Help The People"

Some idea of the rich pickings the National Association of Manufacturers had its eye on when it sought to have Congress scuttle the Contract Renegotiation Law can be gained from a recent government report showing that the law had eliminated war profits of \$4,747,176,000 up to September 30.

About half the amount represents price reductions obtained by the government and the other half money recaptured as excess profits after payment had been made.

The NAM's argument that the excess profits would be recaptured by the govnmnt. under the tax laws is only partly true. Nearly \$1,500,000,000 of the \$4,747,176,000 would have escaped taxation and remained with the profiteering corporations, according to the Price Adjustment Board of the Army and Navy.

The commendable refusal of Congress to torpedo the Contract Renegotiation Law has prevented a major break in the weak enough dam against war profiteering. That the dam itself needs to be strengthened was apparent from the recent testimony of Comptroller General Lindsay Warren that a study of 2,000 war contracts showed incredibly "rotten" conditions.

"If these are samples of what is to be paid out, then I say, God help the people of the United States," exclaimed the Comptroller General.—The Progressive.

We Must Be Right

By SAMUEL GRAFTON in The Chicago Sun

It is an odd thing, but the De Gaulle movement, to which we have given only a grade B recognition, is going to turn out to be the strongest of the "exiled" governing agencies in the end.

Look what we tried to do for King Peter's Yugoslav government in-exile! We have held it to our bosoms, we have coddled it with recognition, we have surrounded it with our ministers, we have signed treaties with it.

It Is Breathing Hard

Yet it is breathing with difficulty. On some evenings it hardly looks as if it will last out the night. Two years ago it was the symbol of Yugoslav unity. Now, no matter how we rub it up, it will not shine.

What is this mysterious power which seems to mock our choices among the exiles? It is, of course, the plain people of Europe. Behind the enemy lines in Yugoslavia, they have formed themselves into the Partisan movement. It is a movement broad enough to include everybody from Communists to priests. As it has broadened, with its promise of a federated democratic Yugoslav state, the government of King Peter, though a thousand miles away, has shrunk. The people of Yugoslavia have been able to knock Peter down in London, though they themselves seemed to be prisoners of the Germans. In spite of Hitler they have, in effect, voted; they have voted by fighting, they have voted by organizing. The plain people of Yugoslavia have turned out to be strong enough to veto the plans of both their enemies and their friends. They can control events in London, even while Hitler is sitting on them.

Shadow Election

In much the same way we have hugged and kissed, cherished and admired the Greek government of King George. We have recognized it; we have stamped it with our Great Seals; we have made it as legal as a Bank of England note. And nothing could have seemed less legal, or more feeble than the

opposition to King George in Greece. It consists of at least two, maybe three, guerrilla movements and currently engaged in fighting each other. But because none of these movements wants King George back, the same cloud that hangs over Peter's head now hangs over George's, too. King George of Greece has had to promise to abide by a plebiscite after the war, and Anthony Eden has expressed his gratification over this decision. The hungry people of Greece have held a kind of shadow election, too, and great men of empire are yielding to the result of it.

Nameless Men Say 'No'

It is only a few months since Winston Churchill declared in a speech that he favored the restorations of both Kings Peter and George. He held one of these monarchs high, in each hand, in public. His decisions have been revised by nameless men in the Balkans who do not have a spare pair of drawers they can call their own.

And De Gaulle, whom we have never fully recognized, becomes more legal by the minute. The stone that the builders rejected is sitting pretty. That is because the French people want him; an unofficial reason, my masters, but a conclusive one.

Europe to Decide

I offer these data to the heavily liberal thinkers among us, who keep nudging each other with the dismal question: "What are we going to do with Europe?" Europe is a political nothing, they mean; it is a nullity, a vacuum; it is the hole in the power doughnut.

Relax kids. The plan for Europe is going to come out of Europe. We couldn't dream it up, anyway. Could we, by taking thought, have invented Partisans? Europe created them, while we were concocting meaningless new federations, etc.

Our sole power over the future of Europe is the power to join with the right movement. When we try to join the wrong ones, we find ourselves with no power.

No man can argue about a fact. The only thing he can do is to be ignorant of a fact. Every fact must be true, but every truth is not a fact.—"The Apple Tree."

IN THE WIND

From THE NATION

Wheeler McMillen, editor of the Farm Journal, who has been mentioned as a possible Republican candidate for the Presidency, told a recent Chicago meeting he was "tired of being confused by vague generalities," and offered the following platform of his own: prosperity, national productivity, a strong America, expanded happiness of Americans, and United States international policies serving our interests.

"Boss" Ed Crump of Memphis recently ordered the cancellation of a meeting in a Negro Baptist Church at which A. Philip Randolph, president of the International Brotherhood of Sleeping Car Porters, was billed to speak on Negro problems. The Boss's command was transmitted through Sheriff O. H. Pery, who called some twenty prominent Memphis Negroes to a conference. He met them, not in the conference room of the state's attorney's office, but in the bull-pen of the county jail.

The critical faculty: From a review of Sholem Asch's "The Nazarene" and "The Apostle" in the Nevada edition of the Register, a national Catholic newspaper: "We express unmitigated contempt for these works... Among the books forbidden by Catholic law (Canon 1399) are... volumes of any non-Catholic treating professedly of religion unless it is certain that nothing is contained in them against the Catholic faith."

Want ads in the San Francisco Chronicle: "Nylon, 3 prs., reward for unfurn. apt. or small bung."

From a letter by an American soldier in Africa: "It gave me a funny feeling to see some news-reels of the Tunisian war and to be sitting next to men who fought in the same campaign. There were also many photos of and praise of guys like Eisenhower, Patton, etc., with no pictures or comment on Alexander, Montgomery, etc., who everybody over here knows were responsible for the entire victory practically. It sort of gripes the Tommies, and I don't blame them a bit."

Festung Europa: Native Danish storm troopers have become such a public nuisance that the German authorities have been forced to arrest a number of their leaders. They are said to be more an embarrassment than a help to the Nazis... Yank reports, "There's a strong possibility that the Germans have already executed Primo Carnera, the former world's heavy-weight champion, for his anti-Fascist activity in northern Italy."

SKY ONLY LIMIT ON RAIL PROFITS

The "Little Steel" formula is used to "freeze" wages, but apparently the sky is the only limit on railroad profits.

The Baltimore & Ohio, which only a few years ago was teetering on the edge of bankruptcy, reports a profit for the first eight months of the year about 50 per cent larger than for the same period last year.

The Union Pacific, after paying all charges, including a 4 per cent dividend on preferred stock, had an eight-month profit equal to \$12.55 a share of common stock.

Western Maryland did even better, with a profit equaling \$19.16 a share. Its "net" for the eight months was nearly 60 per cent greater than for the same period of 1942.

The Illinois Central "upped" its profits about 25 per cent until they equalled \$12.25 per share of common stock.

And so on, until the middle of the night.—Labor.

REACTIONARY EDITORS ARE UNABLE TO AGREE

Editors of reactionary newspapers in the United States and Canada are finding it impossible to get together on the significance of the agreement ending the Miners' strike.

Practically all the American papers have been screaming in editorials and cartoons that President John L. Lewis of the Miners won a big victory by placing a gun at the head of Uncle Sam.

The conservative Montreal 'Star,' across the border, takes an entirely opposite view. In an editorial entitled, "Lewis Quits Again," the "Star" gloats that Lewis won nothing and practically sold out the miners.

Stalin's Toast a Tribute to Labor

"Without American Production, the United Nations Could Never Have Won the War," Soviet Chief Tells Teheran Parley

During one of the many dinners which marked the recent Roosevelt-Churchill-Stalin conferences at Teheran, we are told the Soviet chieftan offered the following toast:

"Without American production, the United Nations could never have won the war."

The response from the distinguished company was, according to the conservative Associated Press, "terrific."

In a word, everyone around that table recognized and applauded a fact, which is so obvious that it is amazing it has ever been challenged.

That fact is: American workers—the overwhelming majority of them trade unionists—have performed a job on the home front which has never been equalled in all the history of the world.

If they hadn't done that job, Stalin tells us, "the United Nations could never have won the war." He should know, because up to date the Russians have done more fighting than any other nation on our side.

While American workers were doing this tremendous job, what kind of treatment were they receiving? Ninety per cent of the newspapers of the land were declaring they and their unions were "impeding the war effort." Every vile columnist and commentator was flinging mud at them.

Business organizations, like the U. S. Chamber of Commerce and the National Association of Manufacturers, were insisting they must be placed in legislative shackles and stripped of gains they had made through years of hard fighting. A majority of the members of the House and Senate enacted the iniquitous Smith-Connally bill.

Practically every attempt to increase their wages was opposed by "economic stabilizers" and other governmental bureaucrats, on the ground that such increases would lead to disastrous inflation.

Some government officials joined with reactionary newspapers, like the New York "Times," in demanding that these workers be conscripted and compelled to serve private employers, whose primary object was the gathering of unconscionable profits.

Every inconsequential work stoppage was "ballooned" into a destructive attempt to sabotage the war effort.

While the workers and their leaders vigorously endeavored to fight off these attacks, the workers never ceased to increase production until it soared far beyond the most hopeful estimates of President Roosevelt and his lieutenants.

Of course, others participated in the achievement—managements, scientists, technicians, tillers of the soil. Thousands and millions of them gave the best that was in them.

Above all, it would have been useless to produce the weapons if the Allied nations had lacked the gallant "boys" who have used those weapons so effectively against the enemy.

LABOR would be the last to deprive any individual or group of proper credit. This editorial is written to emphasize just one point: The American worker has not failed his country in its hour of need. The record speaks, and those who have been libeling American workers should seal their lips and hide their heads in shame.—Labor.

"MY NATIVE LAND"

Louis Adamic's latest book "My Native Land," has attracted national interest and discussion with its powerful message on Yugoslav problems.

A sequel to "The Native's Return" and "Two-Way Passage," it writes with deeply felt conviction the tragic story of Yugoslavia under Axis domination and of the struggle of the people to liberate their land.

The story is based on the author's exclusive material gathered from many sources through wide contacts with outstanding American, British and Yugoslav leaders. Adamic believes that the "future is here now," that the Yugoslavs are beginning to shape it. The way they shape it will determine the pattern of life for the rest of the world.

The New York Times review of the book said, in part: "You can find much more information in this book than there is available anywhere else... because Louis Adamic has interviewed many refugees and obtained copies of many official manifestos, German and patriot documents, radio proclamations and eye-witness accounts, all of which he believes are authentic. On the basis of this material he is staunchly pro-Partisan."

In its account of the German and Italian terror "My Native Land" is of hideous importance. We human beings shun horror and are loath to believe the most atrocious villainies. As the hour of victory approaches, we need to be reminded of them in order never to forget the nature of our foes. And most sickening of all, the Germans easily found plenty of Serb and Croats traitors who delighted to do some of the work of extermination for their murderous masters.

Greater infamy can hardly be imagined.

"My Native Land" is one book no one can afford to miss.—Michigan Slav.

SHIP BILL FORECASTS POST-WAR HEADACHE

An idea of the trouble ahead for Uncle Sam when he starts to settle with war contractors was emphasized this week when 62 steamship companies put in a bill for \$300,000,000 for "losses" of various kinds.

The claim will be passed on by a special tribunal of Federal Circuit Curt judges set up by the President after the War Shipping Administration reported that it had spent nearly two years in attempt to reach a settlement, but was unable to do so because the shipping companies' demands were considered excessive.

GAYLORD WILL BE NEW NAM PRESIDENT

New York.—New president of the National Association of Manufacturers is Pres. Robert M. Gaylord of the Ingersoll Milling Machine Co., Rockford, Ill. He will take office Jan. 1, 1944, when retiring president Frederick Coolidge Crawford becomes chairman of the board of directors. The board includes the following "old friends" of labor: Gen. Robert E. Wood, chairman of the board, Sears Roebuck & Co., Chairman E. T. Weir of National Steel Corp., President James H. Rand of Remington-Rand, President J. Howard Pew of Sun Oil Co., and President Harvey S. Firestone of Firestone Tire & Rubber Co.

ADAMIC'S NEW BOOK

MY NATIVE LAND

Based upon the author's exclusive material, this incredible story of YUGOSLAVIA — the country of the Croats, the Serbians and the Slovenians — and her heroic struggle holds a significant lesson for the democracies.

Order Your Copy Now

\$3.75 a copy

PROLETAREC BOOK SHOP

2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

PEOPLE'S RIGHT

Whenever any government becomes destructive of these ends—Life, Liberty, and the Pursuit of Happiness—it is the Right of the People to alter or abolish it.—Thomas Jefferson.